

canonicam obtinent auctoritatem ex Ecclesiæ definitione. Cornel. *ibidem*.

134 Apud omnes in comperto est, primæ Epistolæ auctorem fuisse B. Joannem Apostolum, Cornel. à Lapide *vers. Quoad secundum*, qui Græcè ad Parthos scripsit Cornel. *vers. Porro epistola hæc, & vers. Græcè scriptam*, Lorin. *cap. 5. ad finem*, Card. Baron. *Annal. tom. 1. anno 99.* quo hanc epistolam scriptam tradit: qui annus concurret cum septimo Clemens I. Pontificis, & primo Nervæ Imperatoris. At Cornel. *in d. proem. ad fin.* ait nihil certum quoad annum dici posse, videri tamen sub idem tempus, quo Evangelium, D. Joannem jam senem epistolam istam conscripsisse. Vide Spond. *in Epitome Baron. d. anno 99. tom. 1. num. 4.* Gualt. *pag. 4.* Bellarm. *de Scriptor. Eccles. sec. 1. verb. Joannes Apostolus.*

135 De auctore secundæ, ac tertiæ epistolæ, sicut & de illius auctoritate, quæstio fuit; quia non Joanni Apostolo, sed alii Presbytero tribuebantur. Sed jam post Ecclesiæ declarationem ambigere non licet ulli, quin canonicæ, & ab Apostolo conscriptæ sint. Has utique edidit sub senium, sed quo anno non apparet. Vide Cornel. à Lapide *in proem. ad epist. 2. D. Joan.* Sixt. Senens. & Biblioth. Sac. *ubi proxime*, Illecas *Hist. Pontific. tom. 1. lib. 1. cap. 1. vers. San Juan Evangelista.* Obiit D. Joannes sub imperio Trajani, anno Christi 101, à passione Domini 68, ut ex D. Hieronymo, ac Card. Baronio observat Cornel. à Lapide *sup. quavis alii sentiant* D. Joannem adhuc mortali vita potiri, ut refert Illecas.

Verf. Juda Apostoli epistola una.

136 Hæc epistola deutero-canonica est, quia de ejus fide olim ambigebatur: sed jam nulli dubitationi locus relinquitur, cum Ecclesia ipsam in numerum divinarum Scripturarum multis ab hinc annis retulerit, & ab Apostolo Juda Thaddæo editam decreverit. Cornel. à Lapide *in proem. ad eam vers. Quoad primum, & in proem. ad 1. D. Joan. vers. Secundi vocantur*, Senens. *sup. vers. Juda epistola*, Biblioth. Sac. *verb. Judas*, Illecas *sup. vers. San Judas Thaddæo*, Lorin. *in prefat. ad hanc epist. cap. 1. & 2.* Card. Baron. *anno 68. à num. 5.* ubi Spondan. *num. 3.* Gualt. *sec. 1. pag. 1.* Card. Bellarm. *lib. 1. de verb. Dei, cap. 18. & de Scriptor. Eccles. sec. 1. verb. S. Judas Apostolus.* Usus est Apostolus Græco sermone, quia ubique gentium valde usitabatur, Lorin. *ubi proxime*, *cap. 6.* Cornel. *in d. proem. ad epist. 1. S. Joan. vers. Græcè scriptum.* De tempore, quo exarata fuerit, nihil certi definiri potest, Cornel. à Lap. *in d. proem. ad epist. B. Judæ, vers. ult. Lorin. c. 4.* Animadvertendum est, hanc epistolam persimilem esse secundæ S. Petri, unde plures sententias ex una in alteram transcriptas existimant Alcazar *in Apocalypsi, cap. 14. nota 4.* Lorin. *d. cap. 4. in fin.* Cornel. à Lap. *ubi proxime*, qui omnia in quibus utraque epistola convenit, recenset. At dubium est quis ex duobus Apostolis prior scripserit. Vide Baron. & Spondan.

137 De prioritate & ordine septem canonicarum epistolarum pluribus agit Lorin. *in pref. ad epist. 1. D. Joan. cap. 3.* De illarum nomine, quare scilicet Catholicæ nuncupentur, idem Lorin. *ibi, cap. 2.* & Corn. à Lapide. *in argumento ad epist. canonic. à princip. De auctore genere, vita, & obitu,* Cornel. *in proem. ad singul. epist.*

Verf. Post Propheticas, & Evangelicas.

Hæc est pars secunda Concilii Romani, prout prænotatum est supra, *num. 2.* ubi de majestate, & prærogativa Ecclesiæ Romanæ disseritur. At præmittere oportet, Romanam Ecclesiam dupliciter accipi posse, vel pro sola illa Ecclesia particulari, quæ olim Romæ fuit, & nunc est: vel pro collectione omnium Fidelium, qui toto orbe dispersi adhærebant olim Romano Pontifici, & nunc etiam adhærent, quæ à nobiliori sui parte Romana dicitur. Ita Becan. *in compend. controvers. hujus tempor. lib. 1. cap. 3. de Ecclesia, conclus. 5. num. 58.* Gelasius ergo agit de Ecclesiæ Romanæ particularis primatu, ac præminencia super omnes alias totius orbis, quarum ipsa domina, caput, & magistra passim vocatur Cornel. à Lap. *in proem. ad epist. 1. D. Petri, vers. ultimo*, Card. Tusch. *lit. E. concl. 3. n. 3. 4. 6. & 20.* de quo plenè suo loco dicendum.

Verf. Quibus Ecclesia Catholica fundata est.

Verbum Ecclesia, multifariam usurpatur, *l. 1. tit. 10. p. 1.* Card. Tusch. *n. 13. & 14.* Franc. Valente *in concordia Jur. Pontific. p. 1. disp. 1. q. 4. sect. 1. n. 1.* Est vox Græca, quæ convocationem significat, quia fideles ex Divina vocatione in unum corpus congeruntur, Valente *ubi proxime*, P. Suar. *de Fide, disp. 9. sect. 1. n. 1.* Valentia *de reb. fid. hoc temp. controvers. in analysi Fid. Cathol. lib. 6. cap. 2. ibi princip. Lorin. in epist. B. Judæ, vers. 1. verb. Et vocatis*: nam Ecclesia prout est omnium Fidelium collectio, definitur quod sit corpus quoddam politicum, seu morale, ex hominibus veram Fidem Christi profitentibus compositum, P. Suar. *sup. sect. 1. num. 3.* Aliter ab aliis describitur, seu definitur Ecclesia apud Valentem *d. q. 4. sect. 1. n. 3.* & apud Valentiam *d. cap. 2. vers. Secundum postremum, cum seqq.*

140 His de Ecclesia obiter adnotatis, oportet cum D. Covarruv. advertere, quod licet Christus sit primarium Ecclesiæ fundamentum, juxta ea quæ præmissimus supra, *num. 13.* tamen Ecclesia edificata, & fundata dicitur super Petrum, alioquin Apostolos ac Prophetas, qui ceu Vicarii Christi Fidem, & Ecclesiam per totum terrarum orbem diffuderunt, ac confirmarunt. Lorin. *sup. 1. B. Petri, cap. 2. vers. 5. verb. Lapidum vivum*, Senens. *in Bibliotheca Sancta, lib. 6. annotat. 68.* Sic Ecclesia Catholica rectè dici poterit fundata, & innixa sacris Scripturis, quoniam ex illis infallibilia haurit, & perhibet fundamenta, ut adversariorum versutus cavillationibus superatis, illibata firmiter usque ad consummationem sæculi per Dei gratiam in Fide persistat, necnon ut quæ Fidelibus credenda proponit, comprobet, ac suæcat. Egregiè ad rem D. August. *lib. 1. de doctrina Christiana, cap. 37.* sic fatur: *Tiubabit Fides, si Divinarum Scripturarum vacillet auctoritas.* Quosensu Gelasius ait, Ecclesiam sacris Scripturis fundatam.

Ibi: Hæc etenim ratione.

141 Canonici libri passim à Sanctis Patribus, & Interpretibus Divini vocantur, quia Deum auctorem habent, D. August. *ubi proxime.* Origen. *in comment. ad cap. 1. S. Joan. ibi: Divina scriptura*

142 *prout mundus est intelligibilis.* Cornel. à Lapide. *de encomiis Sacra Scriptura, vers. Visum ergo, & alibi frequentissimè*, Sixt. Senens. *in Bibliotheca Sancta, lib. 1. sect. 1. in principio*, quos & nos imitati sumus non semel sub hoc capite. Dicitur etiam Scriptura sacra, & sancta, ab auctore, & materia. Pat. Suar. *de Fide, disp. 5. sect. 3. num. 4. ad fin.* De variis nominibus sacra Scripturæ, vide Theatrum vitæ humanæ *lit. B. verb. Bibliorum nomina, tom. 2.*

Ad Num. 10.

142 Quatuor Ecclesiæ proprietates recensentur in Symbolo, & in extravag. *Unam sanctam, de majorit. & obedient.* nempe quod sit Una, Sancta, Catholica, & Apostolica, ut observat Suar. *sup. disput. 9. sect. 7. in princip. de quibus Cardin. Bellarm. lib. 4. de nois Eccles. Valentia sup. d. lib. 6. Suar. d. sect. 7. per tot. Marta de jurisdict. part. 1. in relection. ad d. extravag. Unam sanctam, cap. 9. cum aliis*, Becan. *sup. d. cap. 3. conclus. 2. ex num. 11.* August. Barbofa *in collectan. ad d. extravag. num. 1.*

143 Catholicum vox Græca est, qua generale, sive universale significatur, & quod circa omnia versatur. Inde Medici pharmacum Catholicum appellant quod cunctis humoribus evacuandis aptum est. Præcepta universalis, vel perpetua Catholica dicuntur, ut ait Quintilian. *lib. 2. cap. 13.* Sic Cornel. à Lapide *in argum. ad Epist. Canonic. vers. Similes*, Calepin. *verbo Catholicus*, Cornucop. *col. 1000. in princip.* Similiter Epistolis septem Canonicis B. Petri, Joannis, Jacobi, & Judæ, Catholicarum nomen inditum est; quia universales, non uni, vel alteri civitati, aut personæ tantum, sed omnibus Christi Fidelibus, multitudinive gentium mandabantur. Cornel. à Lapide *ubi proxime*, Lorin. *in prefat. ad epist. 1. D. Joan. cap. 3.*

144 Sic Ecclesia, quæ est Fidelium omnium congregatio, qui ubique terrarum commorantur, & ita per universas mundi plagas diffusa dignoscitur, Catholica ob sui universalitatem vocatur. D. August. *epist. 170. ad Severin.* inquit: *Ipsa est Ecclesia Catholica, quod per totum orbem terrarum diffunditur.* B. Irenæus *lib. 1. advers. Valentinian. cap. 3.* Becan. *d. concl. 2. num. 13.* Spondan. *in Epitom. Baron. tom. 1. anno 45. n. 2.* Theatr. vitæ humanæ *verb. Catholici*, Valentia *in d. Analysis, lib. 6. cap. 2. vers. Est praveca*, Suar. *d. sect. 7. n. 5.* Est universalis, quia omnium personarum, locorum, & temporum, communemque doctrinam complectitur, per quod ab hæresibus maxime seceratur, quæ sunt particularium personarum, regionum & ætatum suis limitibus ac angulis circumscriptæ, quod latius prosequuntur Suar. Valente, & Becan. *ubi proxime*, Cornel. à Lap. *sup. vers. Inde Fides*, Lexic. Calvini *verb. Catholica.* Hinc Catholici nuncupantur, qui Ecclesiæ Romanæ adhærent, veram Christi fidem profitentes quo ab hæreticis distinguuntur. Spondan. *sup. n. 3.* Theatr. vitæ humanæ *ubi proxime.* Hanc universalitatem non obtinuit Synagoga Judæorum, quia diffusa non est per totum orbem, sed per Palestinam solum. Non duravit in perpetuum, sed usque ad Christi mortem. Præterea non fuit omnium gentium, cum extra illam homines salvi fieri possent, ut Ninivite. Ita Becan. *ubi nuper.*

Ibi: Unus thalamus Christiana, inquam, Fides.

145 Secunda Ecclesiæ proprietas hic exprimitur, videlicet quod sit una: sic in Concilio Constantinopolitano generali II, adjectum est Symbolo verbum *Unam*, quod in Nicæno omisum fuerat, teste Franc. Valente *in concordia Jur. Pontif. p. 1. disp. 2. q. 4. sect. 1. n. 12.* Hæc unitas Ecclesiæ pluribus sacra Scripturæ testimoniis demonstratur, quæ congerit fuse differens Marta *sup. cap. 11. per tot.* quibus addendum illud D. Pauli *1. ad Corinth. cap. 10. ibi: Unum corpus multi sumus omnes, qui de uno pane, & calice participamus.* Et sicut de Fide adnotat Valente, & August. Barbofa *ubi proxime*, Becan. *num. 11.* Valentia *d. lib. 6. cap. 4. vers. Primò igitur.* Suar. *disp. 9. sect. 4. n. 1.* cum aliis.

Ibi: Ecclesiam esse fundatam super fundamentum.

146 Tertia proprietas Ecclesiæ est, quod sit Apostolica, quoniam fundata est Apostolorum predicatione, & suo modo super Petrum & alios Apostolos, ac aliis rationibus, quas adducit Suar. *disp. 9. sect. 7. n. 6.* Becan. *d. concl. 2. n. 14.* August. Barbofa *ubi proxime*, Tertull. *lib. de prescrip. advers. hæretic. cap. 20. cum seqq.* Valentia *d. cap. 2.*

Ibi: Sic etenim eam agnoscit Pacianus.

147 Ecclesiæ definitio tradita est supra, *num. 139.* Illam ita describit Franc. Valente *ubi proxime, d. sect. 1. num. 2.* Est cæterus hominum ejusdem Christianæ Fidei professione, & eorundem Sacramentorum communione colligatus sub legitimum Pastorum regimine, præcipue unitus Christi in terris Vicarii Romani Pontificis. Latius & eleganter B. Irenæus *lib. 1. advers. Valentinian. cap. 3.* cujus verba recensentur in Lexic. Calvini, *verbo Catholica.*

Ibi: In quo cæterus & bonos, & malos dicimus esse permixtos.

148 De Fide est, in gremio Ecclesiæ Catholicæ non solum justos, sed etiam peccatores, qui in vera Christi fide persistunt, contineri P. Suar. *de fide, disp. 9. sect. 7. n. 10.* Marta *sup. cap. 11. n. 17.* Franc. Valente *in d. concord. part. 1. in comment. ad Clem. unic. de Sum. Trinit. annot. 11. n. 14.* Valentia *de reb. fid. hoc temp. controvers. in Analysis Fid. Catholica, lib. 6. cap. 2. vers. ult. D. Gregor. homil. 38. sup. Evangel. relatus in cap. Hac autem 15. 23. q. 4.* D. August. *serm. 42. de verb. Apost.* cujus verba habentur in cap. Fortè, *11. ead. quest.* Becan. *sup. d. cap. 3. concl. 1. n. 4.*

149 At objicitur, Ecclesiam eam habere proprietatem, ut sancta sit, ut asserimus supra, *num. 142.* notaruntque Suar. *d. sect. 7. n. 3.* Valentia *d. cap. 2.* Becan. *n. 12.* Aug. Barbofa *sup. & alii communiter.* Quomodo igitur iniquitatibus polluta membra illi esse possunt, sicut rectè perpenditur à D. Hieronymo *sup. cap. 5. epist. ad Ephesios*, ubi ait: *Ecclesia Christi gloriosa est, non habens maculam, neque rugam, aut aliquid istiusmodi. Qui ergo peccator est, & aliqua sordè maculatus, de Ecclesia Christi non potest appellari, &c.* Quæ verba extant in cap.

cap. Ecclesia 70. de penitentia distinctione 1.

150 Dicendum tamen est cum Franc. Valente ubi proximè, Ecclesiam in suo capite, Christo scilicet, in sua virtute, ac institutione consideratam, sanctam, & immaculatam esse, quanvis improbos propter unionem Fidei à se non repellat. Ad textum in d. cap. Ecclesia, satisfit asserendo verba illa, De Ecclesia Christi non potest appellari, ita esse exaudienda, ac si diceret, quod peccator dignus non est ut ad Ecclesiam Dei pertinere dicatur.

Ibi: Oportet esse cognoscibilem, atque ideo visibilem.

151 Ecclesiam Catholicam visibilem esse, fuscè probat Becan. in compendio controversar. lib. 1. cap. 3. de Ecclesia, concl. 1. num. 1. cum seqq. colligiturque apertissime ex Matthæo cap. 8. vers. 17. ibi: Dic Ecclesia, si Ecclesiam non audierit, si tibi tanquam ethnicum & publicanum. Quæ recensentur cum pluribus aliis sacrae Paginae testimoniis à Becano. Idemque d. cap. 3. concl. 5. ex num. 58. demonstrat, hanc visibilem Ecclesiam non esse aliam, nisi Romanam & Pontificiam per totum orbem diffusam. Vide etiam Pat. Suar. de Fide, disp. 9. sect. 8. num. 3. 5. & per tot. P. Valent. in d. analysi Fid. Catholicæ, lib. 6. cap. 4. vers. 1. Dicitur porro ab Orthodoxis, Cornel. à Lapide sup. Epist. ad Romanos, cap. 11. vers. Hactenus, Franc. Valente in concord. 3. Pontific. part. 1. disp. 1. q. 4. sect. 1. num. 12. qui errores hæreticorum contra sententium diluunt, ac visibilitatem Ecclesie pluribus demonstrant, tanquam dogma de Fide.

Ibi: Hæc etenim est illa Ecclesia.

152 In Ecclesia Dei existere justos, & peccatores asseruimus ex pluribus supra, num. 148. qui pro hac veritate Catholica hæc, quæ D. Covar. adducit, & alia ex Divinis Scripturis expendunt. Adde Cornel. à Lapide sup. Matth. cap. 13. vers. Item simile est, ubi de fagina in mare missa.

Ibi: Per peccatum mortale Fidem non amitti.

153 Fides per culpam etiam lethalem non tollitur, cap. Fortè 11. 23. quæst. 4. D. Covarruv. fuscè probans in cap. Alma mater, init. num. 8. de sentent. excommunicat. in 6. Pat. Suar. de Fide, disp. 7. sect. 3. num. 3. & de Gratia lib. 11. cap. 5. num. 5. Lorin. in Epist. Canonicæ, sup. Epistolam D. Jacobi, cap. 2. vers. 17. Cornel. à Lapide sup. 1. ad Corinth. cap. 13. vers. 2. verbo Porro S. Ambrosius. Nec oportet plures laudare, cum res clara sit, & vulgaris, ut ait Suar. d. sect. 3. num. 3. Quod planè deducitur ex epistola B. Jacobi, cap. 2. ibi: Fides sine operibus mortua est. D. Paul. 1. ad Corinth. cap. 13. ibi: Si habuerim omnem Fidem, in a ut montes transferam, charitatem autem non habuerim, nihil sum. Ex quibus constat, Fidem consistere posse absque charitate, & consequenter in homine reo lethalis peccati Fidem persistere, cap. Solet 31. de consecratione distinct. 4.

154 Hæc autem Fides, quæ in homine iniquo refidet, dicitur mortua, inutilis, fœda ut cada-ver. Cornel. à Lapide sup. Epist. B. Jacobi, cap. 2.

vers. Nota tertio, Lorin. ubi proximè: imò ab aliquibus Fidem esse negatur, sed hoc ideo asseritur, quia ad salutem non proficit. D. August. lib. 15. cap. 18. hæc profert: Fides iuxta Apostolum sine charitate esse potest, prodesset non potest. Est tamen Fides vera: Cornel. à Lapide d. cap. 2. vers. Sic & Fides, Lorin. ubi supra, qui observat hominem peccatis irretitum, infidelem quodammodo vocari, quemadmodum sceleratum, non hominem, sed pecudem dicimus ob similitudinem irrationalitatis. Qua ratione Catholicus vitii deditus potest infidelis nuncupari, ejusque Fides quali infidelitas reputari. Sic accipiendum est quod habetur in d. cap. Fortè, & à nonnullis DD. reperitur, qui inficiantur Fidem in peccatoribus posse consistere, quia morum pravitate sunt tales, ut potius Ethnici, quam Catholici videantur.

Adeo verum est, Fidem non amitti quovis mortali crimine, nisi hæresis sit, ut quis absque charitate valeat incipere Fidem habere, cap. Solet 31. de consecrat. distinct. 4. ubi casus ex D. Augustino proponitur. Pat. Suar. sup. d. sect. 3. num. 4. Glossa marginalis in d. cap. Solet, & in notis quæ sunt post id advertitur, Fidem veram dari posse in homine peccatore, sed non esse veram virtutem, quæ absque charitate existere nequit; aliud enim est Fides vera, & aliud vera virtus, secundum Divum Thomam 2. 2. quæst. 4. art. 5.

Ad Num. 11.

D. Petrum, ejusque successores à Christo Domino primatum, & prærogativam obtinuisse, ut universalis Ecclesie, quæ per totum terrarum orbem diffunditur, supremi sint Monarchæ, Pontifices, & Pastores super omnes alios particularium Ecclesiarum Antistites, à cunctis Orthodoxæ Fidei cultoribus censetur: quod innumeris Sacrorum Conciliorum decretis, ac Sanctorum Patrum testimoniis comprobatur, & ex Divina Scriptura evidenter apparet. Ea omnia præ cæteris latissime congerunt Pat. Valent. sup. in analysi Fidei Catholicæ, lib. 7. cap. 2. cum plurimis seqq. Marta de jurisdict. part. 1. à cap. 12. Cornel. à Lapide sup. Epist. 1. S. Petri, in præm. vers. Quoad tertium, cum aliis, Becan. in compend. controversar. lib. 1. cap. 4. de Capit. Eccles. a num. 10. ubi de nominibus, & prærogativis B. Petri, per quæ Primatus illius demonstratur. August. Barbosa in collectan. ad cap. ult. num. 6. de Summa Trinit. ubi plurimi, Gregor. Lop. in l. 2. gloss. ult. tit. 5. part. 1. Pat. Suar. de legib. lib. 4. cap. 3. num. 10. Cevall. commun. quæst. 897. num. 447. & 448. D. Covar. in regula Peccatum, part. 2. §. 9. n. 5. vers. Quoad rationem, Card. Mantic. de consuet. ult. volum. lib. 8. tit. 6. num. 4. Theat. vitæ hum. lit. P. fol. 527. sub. vers. Primatus in Petro, Navar. de Indulgent. notab. 23. num. 10. ommissis aliis penè innumeris, cum compertum sit, Primatum Petro à Deo immediatè provenisse, ut & antiqui, & neoterici omnes Catholici uno ore fatentur, sicut eleganter admonet Spondan. in Epitome Baron. tom. 1. anno 33. n. 6. in hæc verba: Atque ut uno verbo dicam, quorquor post recensitos extiterunt Ecclesiastici Scriptores Orthodoxi, quorquor etiam in Spiritu Sancto legitime congregata sunt Synodi, id ipsum omnes æque constanter ingenuè professi sunt.

Hunc

156 Hunc Primatum B. Petri super ipsos Apostolos, aliosque gregis Domini Pastores, & in Romanos Pontifices propagatum, probant tam Canonica, quam Imperialia Jura, quæ enumerat Marta sup. cap. 13. n. 18. quibus Regia jungenda sunt in l. 2. & 3. tit. 5. p. 1.

157 Quo tempore Petro hoc supremum munus mandatum sit tradit Greg. Lop. in d. l. 2. gloss. 1. aieni ante mortem Domini electum esse in Principem Ecclesiasticæ Hierarchy, sed post Resurrectionem confirmatum, ex illis Ioan. cap. ult. verbis, Pasce oves meas: de quo post Baron. Spondan. in ejus Epist. tom. 1. anno 33. num. 6. & anno 34. num. 59. Ea præminentem potestatem functus est B. Petrus Hierosolymis, Antiochiæ, & Romæ 37. annis, 2. mensibus, ac 24. diebus, ut tradit Illefcas Hist. Pontific. tom. 1. lib. 1. cap. 1. ad fin. Romana in urbe sedit annis 24. mensibus 5. diebus 12. Carrill. Annal. anno 69. Consule tamen Baron. & Spondan. anno 69. & aliis.

Ibi: Idem Nicæna sacrosancta Synodus.

Vide Mart. sup. cap. 15. à princip. ubi satisfacit argumento, quod ex Nicæna Synodo adversarii eliciunt contra Ecclesie Romanæ primatum.

Ibi: Nam licet quidam ex Patribus locum illum.

158 Verba illa Christi Domini apud Matthæum cap. 16. Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, quidam sic exaudiunt, ut petra sit ipse Christus, quem petram dixit Apostol. 1. ad Corinth. cap. 10. vers. 4. ibi: Petra autem erat Christus. Ita D. Aug. dialog. 4. de Trinit. ibi: Super hanc petram, id est, Christum ipsum; quia aliud fundamentum nemo potest ponere, &c. Adde tradita sup. n. 13. Alii, ut Origenes, existimant eandem clausulam intelligi ita, ut super hanc petram, sit super omnes homines inædificandam esse Ecclesiam, qui Petri Fidem profiterentur. Alii, ut B. Hilar. lib. 6. de Trinit. Greg. Nyssenus, Chrysoptom. apud Maldonat. illico laudandum, opinantur Christum Dominum asseverasse, Ecclesie ædificium erigendum super Petri Fidem, seu Fidei confessionem, qua cum filium Dei vivi enunciavit. Sed his rejectis opinionibus, quas recenset, ac refutat Maldonat. in Evang. sup. Matth. cap. 16. vers. Et super hanc petram, cum ipso, ac communi Patrum tenendum est, verba illa, Super hanc petram, ad B. Petrum esse referenda, quibus Christus illum fundamentum, ac caput Ecclesie futurum spondit, ac prænuñciavit in egregie Fidei remunerationem, ut latè probat Maldonat supra, ex vers. Primum quis non videt: & vers. Denique super ipsum, plures recenset aieni, sic placuisse omnibus antiquis Authoribus Catholicis. Idem testatur Sylveira sup. Evang. tom. 4. lib. 6. cap. 5. num. 144. Illos præter Maldonat. laudant Card. Bellarm. lib. 1. de Rom. Pontif. & Pat. Suar. contra Reg. Angliæ, lib. 3. cap. 10. à num. 8. Senenl. in Bibliotheca, lib. 6. annotat. 68. Unde ad probandum primatum, ac principatum Petri, communiter hic locus Matthæi expendi solet, ut videre est apud Mart. de jurisdict. part. 1. cap. 13. in princ. & alios recensitos supra, num. 156.

D. de Faria Nova Addit. ad Covar.

Nec refert quod hæretici objiciunt, scilicet 159 Petrum non esse Ecclesie fundamentum, sed solum Christum, secundum præmissa jam n. 13. Nam respondere oportet cum Maldonat. sup. vers. Nam quod, aliisque Catholicis Interpretibus, quod in Ecclesia, sicut in materiali edificio, plures sunt lapides. Primus, maximus, & angularis est Christus, quo alii innituntur, atque ita accipitur illud Pauli I. ad Corinth. cap. 3. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, &c. Secundarii lapides sunt Apostoli & Prophetæ, super quos ædificata est Ecclesia. D. Paul. ad Ephes. cap. 2. vers. 20. ibi: Superimpositi super fundamentum Apostolorum & Prophetarum. Adde Lorin. laudatum supra, num. 140. Cornel. à Lap. in 1. epist. B. Petri, cap. 2. verb. Lapidem vivum. Cum ergo B. Petrus omnium Apostolorum Caput & Princeps sit, sicut ex præmissis apparet, ideoque nomen Cephas ei fuerit inditum, quod caput significat, l. 3. tit. 5. p. 1. cap. Sacrosancta, §. Inter Beatos, 22. dist. Mart. d. cap. 13. n. 11. ideo frequentissime fundamentum Ecclesie à Catholicis DD. appellatur, proat eundem vocitant Maldonat. sup. Sylveira d. cap. 5. num. 145. Cornel. à Lap. sup. epist. 1. B. Petri, in præm. vers. Quoad tertium, & vers. Sextum, cum aliis. Lorin. sup. epist. 1. B. Petri, c. 2. vers. Quinto, verb. Lapidem vivum. Quem dicendi stylum à Sanctis Patribus, quos laudant, didicerunt.

Ibi: Extat hac de re definitio Constantiensis Concilii.

Hanc definitionem memorat Greg. Lop. in l. 2. 160 gloss. ult. in fin. tit. 5. p. 1. qua damnati sunt Ioannes Vviclefus Anglus, & Ioannes Hus Germanus, qui primatum Sedis Apostolicæ inficiabantur. Hæc Constantiensis Synodus, quæ inter generales decimasexta numeratur, cœpit sub tempore schismatis ad annos 1418. cum tres se successores B. Petri legitimos asserbant, & sub Martino V. finem accepit. Vide Illefc. Hist. Pontific. tom. 2. lib. 6. cap. 11. & 12. Padillam in Chronographia Concilior. fol. 83.

Ibi: Et Concilii Florentini sub Eugenio IV.

De hoc Concilio aliqua prædiximus supra, 161 n. 57. Decretum autem ita se habet: Diffinimus sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum Romanum Pontificem successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesie caput, & omnium Christianorum Patrem & Doctorem existere: & ipsi B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam à Dom. nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse. Cujus Synodi auctoritatem in hanc rem expendunt Marta d. part. 1. cap. 12. num. 10. Aug. Barb. in collectan. ad cap. 1. num. 6. de Sum. Trinit. & alii, quos dedimus supra, num. 156. Similiter in fine Concilii Chalcedonenis habentur hæc verba: Unde sanctissimus & beatissimus Papa, Caput universalis Ecclesie Leo, per nos ut Legatos suos Episcopali eum dignitate nudavit, ut sunt apud Becan. sup. n. 20.

L1 Ibi